

Dyddiad y cyfarfod :	15 Mehefin 2023
Pwnc	Blaenoriaethau Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth – diweddariad
Argymhelliad	Gofynnir i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth dderbyn yr adroddiad er gwybodaeth.
Swyddog Cyswllt:	Ian Jones, Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth

Beth yw'r cefndir ac ystyriaethau perthnasol?

1. Bu i mi adrodd fel rhan o'm adroddiad blynyddol cyntaf fod gennyf bedwar maes blaenoriaeth i dderbyn sylw yn ystod 2023/24. Gweler y blaenoriaethau isod er eich atgoffa
  - Diogelwch a chefnogaeth i gynghorwyr
  - Sgyrsiau datblygiad personol (sesiynau ymgynghorol)
  - Edrych ar ein trefniadau craffu
  - Cyngor di-bapur
2. Mae adroddiad penodol yn cael ei gyflwyno i chi heddiw ar ddiogelwch a chefnogaeth i Gynghorwyr. Mae'r adroddiad yma felly yn ceisio mynd i'r afael a dau o'r blaenoriaethau eraill, sef sgyrsiau datblygiad personol a Cyngor di-bapur.
3. Er gwybodaeth, ni fyddaf yn adrodd ar yr elfen trefniadau Craffu i'r pwyllgor hwn gan mai trefniadau llywodraethiant sydd dan sylw ac felly angen adrodd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

Sesiynau Ymgynghorol

4. Mae pob Aelod wedi derbyn gwahoddiad i fanteisio ar Sesiwn Ymgynghorol.
5. Mae pawb yn wahanol, gyda chryfderau amrywiol ac ystod eang o anghenion datblygol. Efallai nad yw'r unigolyn yn siwr pa fath o ddatblygiad sydd arnynt ei angen, na chwaith beth sydd ar gael.
6. Bydd sgwrs anffurfiol gydag arbennigwr o'r maes Dysgu a Datblygu yn gyfle i chi drafod eich rôl fel Aelod, gan ystyried y pethau sy'n dod yn hawdd i chi, y pethau sy'n heriol ac efallai yn peri pryder, a'ch dyhead ar gyfer y dyfodol. Bydd hefyd yn gyfle i drafod sut yr hoffech ddysgu – beth sy'n eich siwtio chi?

-
7. Deilliant y sesiwn fel arfer yw Cynllun Datblygu Personol (rhaglen wedi ei theilwra i chi) gydag amrediad o elfennau Dysgu a Datblygu.
  8. Gellir cysylltu gyda'r Swyddog Datblygu Aelodau (Cara Williams) i drefnu Sesiwn Ymgynghorol.

Cyngor di-bapur

9. Rwyf eisoes wedi adrodd ar y bwriad i symud at fod yn Gyngor di-bapur er mwyn lleihau ein ôl troed carbon a gwireddu arbedion trwy leihau costau argraffu a phostio (yn unol â phenderfyniad y Cyngor Llawn).
10. Mae'r sail ar gyfer gweithredu yn glir:
  - budd amgylcheddol o fod yn ddi-bapur, yn arbennig yn sgil fod y Cyngor wedi datgan Argyfwng Hinsawdd ers mis Mawrth 2019
  - budd o gyfathrebu yn electroneg gyda gwybodaeth yn cael ei rannu ar ei union gan osgoi unrhyw broblemau allai godi gyda gwasanaeth post yn araf yn effeithio ar dderbyn papurau pwyllgor ayyb.
  - tystiolaeth fod modd gweithio'n ddi-bapur yn effeithiol iawn.
  - yr angen i gyflawni'r cynlluniau arbedion perthnasol yn unol â phenderfyniad y Cyngor Llawn ar 03/03/2023
11. Rydym wedi cychwyn paratoi ac annog pawb i symud yn ddi-bapur ers tro, ac yn cydnabod fod newid arferion yn gallu cymryd amser a'i fod yn gallu bod yn heriol i ddechrau.
12. Ar ddechrau cyfnod y Cyngor newydd bu i'r Cynghorwyr gael dewis o'r cyfarpar TG oedd am ateb eu gofynion orau wrth fynychu cyfarfodydd (o bell ac ar leoliad). Rhoddwyd cynnig o sgrin ychwanegol er mwyn galluogi gweithio'n effeithiol yn ddi-bapur, gan ddefnyddio un sgrin i ddarllen agenda, a'r sgrin arall i fod yn rhan o'r pwyllgor (ymuno â zoom).
13. Bu i ni barhau i gynnig copiau papur o agenda yn dilyn Etholiad 2022, ac mae 29 Cynghorydd wedi dewis derbyn copiau papur yn gyfredol. Roedd hynny ar sail dewis yr unigolion.
14. Yn sgil penderfyniad y Cyngor Llawn mae'r cyllidebau argraffu a phostio wedi eu lleihau yn sylweddol, gyda chyllidebau bychan bellach ar ôl ar gyfer darpariaeth bapur lle bo gofynion meddygol penodol.
15. Yn dilyn y penderfyniad lluniwyd asesiad effaith cydraddoldeb cyn symud ymlaen gyda llunio cynllun ar gyfer gweithredu. Mae'r asesiad yn nodi camau lliniaru sy'n cynnwys darparu copiau papur ble bo anghenion meddygol. Yn ogystal mae'r asesiad effaith yn adnabod bod gweithredu yn electroneg yn gallu bod yn fwy buddiol a hygyrch gan fod modd newid maint y sgrin a'r ffont ayyb i gyd-fynd gyda gofynion unigolyn.

-
16. Yn ogystal rydym hefyd wedi ymgynghori gydag arbennigwyr iechyd a diogelwch i adnabod meini prawf safonol i adnabod 'cyflyrau iechyd' penodol i'w hystyried yn gymwys ar gyfer derbyn copiau papur – os mai dyna ddewis yr unigolyn.
17. Rydym eisoes wedi dod i'r casgliad fod gorfodi'r newid a gwneud hynny dros nos ddim am fod yn synhwylol. Rydym yn cydnabod fod newid arferion tymor hir yn gallu bod yn anodd, ac felly rydym yn awyddus iawn i'ch cefnogi drwy'r newid hwn.
18. Fel a nodwyd, mae 29 yn derbyn copiau papur yn gyfredol ac felly byddwn yn cynnig:
- a. Sgriniau i'r rhai sydd heb dderbyn sgriniau hyd yma (os ydynt yn dymuno eu cael)
  - b. Rhoi cynnig o hyfforddiant ar ddefnyddio'r cyfarpar – hyfforddiant ar sail 1-1 fydd hyn mae'n debyg gan fod cwestiynau pawb am fod ynghylch eu defnydd personol nhw. Bydd rhaid i'r Cynghorwyr fynd ati i drefnu'r dyddiad ac amser gyda'r swyddog priodol.
  - c. Gohebu gyda'r Cynghorwyr i esbonio'r uchod a rhoi amser i unigolion gysylltu a chyflwyno tystiolaeth os ydynt yn parhau i fod angen copiau papur
19. Rydym yn ymwybodol y bydd rhai ethriadau i'r rheolau ac wrthi'n gweithio ar lunio'r eithriadau hyn yn gyfredol.
20. Y bwriad yw ceisio symud at fod mor ddi-bapur a phosib o gychwyn tymor yr Hydref.

Argymhelliad

21. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth dderbyn yr adroddiad er gwybodaeth.